

Lietuvos Respublikos Seimo nariui Simonui Gentvilui 2020-06-17 Nr. 65
BALTPOOL UAB Į 2020-06-04 Nr. 2020/SN-S-13
Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai
Valstybinei miškų tarnybai
Valstybinių miškų urėdijai

Kopija:

VĮ „Lietuvos verslo paramos agentūra“

Lietuvos nepriklausomų šilumos gamintojų asociacijai

DĖL BIOKURO TIPO NAUDOJIMO LIETUVOJE

Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija (toliau – Asociacija) susipažino su LR Seimo nario p. S. Gentvilo raštu, kuriuo prašoma adresatų pateikti ekspertinę nuomonę galimam siūlymui skatinti šilumos tiekimo įmones naudoti SM3 tipo biokurą, nustatant taršos mokestį naudojant geresnį SM2 ar SM1 tipo biokurą. Anot Seimo nario, mokestis būtų paremtas tuo, kad šilumos tiekėjas, nusprenddamas naudoti geresnį kurą tuo pačiu nusprendžia tam tikra prasme „sugadinti“ biokuro kaip CO₂ neutralaus kuro ratą, palikdamas vietinę, prastesnę žaliavą pūti miške, didindamas valstybinių ir privačių miškų patiriamą žalą tvarkant miškus, o vietoje to naudodamas kitiems poreikiams galimai tinkamą žaliavą. Surenkamas mokestis galėtų būti nukreiptas jėgainių, naudojančių SM3 žaliavą, skatinimui bei iš to atsirandančių kaštų padengimui.

Kaip teisingai pastebima rašte, Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakyme „Dėl 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.1.1-LVPA-K-109 priemonės „Biokuro panaudojimo skatinimas šilumos energijai gaminti“ projektų finansavimo sąlygų aprašo Nr. 1 patvirtinimo“ 17 punkte nurodyta, kad projektas turi atitikti Nacionalinės šilumos ūkio plėtos programos 1 tikslo „Mažinti šilumos energijos kainas ir aplinkos taršą, šilumos energijai gaminti naudojamo kuro balanse teikiant pirmenybę atsinaujinantiems ir (ar) vietiniams energijos ištekliams“. Tačiau Asociacija atkreipia dėmesį, kad minėtame Energetikos ministro įsakyme, kurio suvestinė redakcija nuo 2019-03-23, niekur nėra įvardinta, kad *naujos katilinės yra skirtos tik SM3 biokuro tipui, t.y. mažiausios vertės kirtimo atliekoms*. Papildomai pažymėtina, kad biokuro tipai (SM1, SM1W, SM2, SM3) yra reglamentuojami BALTPOOL UAB generalinio direktoriaus 2013 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. 13-IS-23 priimtose Prekybos biokuro produktais sąlygose, o tai nieko bendra neturi su minėtu Energetikos ministro įsakymu.

Taip pat labai svarbu atkreipti dėmesį, kad LR Seimo nario rašte kalbama apie 04.1.1-LVPA-K-109 priemonę, kuri buvo skirta Europos Sąjungos **2014-2020 m. finansavimo sąlygoms nustatyti**, tačiau Europinės paramos lėšos atsinaujinančių energijos išteklių skatinimui ir iškastinio kuro konversijai į biokurą prasidėjo **2007-2013 m. periodu**. Šiuo laikotarpiu pagal tuo metu galiojusias sąlygas (pavyzdžiui, 2008 m. rugšėjo 29 d. Ūkio ministro įsakymas Nr. 4-442 „Dėl VP3-3.4-ŪM-01-K priemonės „Energijos gamybos efektyvumo didinimas“, VP3-3.4-ŪM-02-K priemonės „Atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimas energijos gamybai“ projektų finansavimo sąlygų aprašų patvirtinimo“) buvo instaliuota **apie 1133 MW** šilumos gamybos įrenginių iš atsinaujinančių energijos išteklių. 2014-2020 m. laikotarpiu – tik **apie 161 MW**. Todėl absoliučiai didžioji dauguma šilumos gamybos įrenginių neturi jokio ryšio su biokuro rūšies reglamentavimu, atsiradusiu 2013 m. ir skirtam biokuro prekybai per biržą.

Asociacijai apklausus šilumos tiekėjus, nustatyta, kad didesnioji dalis šilumos gamybos įrenginių neturi galimybės deginti SM3 rūšies kuro. Įrenginį pritaikyti šio kuro deginimui prireiktų papildomo laiko ir investicijų: reikia rekonstruoti ar pakeisti katilo pakurą ir jos konstrukcinius

elementus. Bet kokiū būdu deginant SM3 biokurą brangsta katilų eksploatacija: dažniau užsiteršia katilo ir ekonomizerių paviršiai, dažnėja katilų stabdymai (nepagamintas šilumos aukcione laimėtas šilumos kiekis), auga sąnaudos, nes reikšmingai didėja šalinamų pelenų kiekiai, dažnai nepasiekiami nominali katilo galia, daugiau sunaudojama reagentų kondensato neutralizavimui ir pan. SM3 biokuro negalima sandėliuoti dėl savaiminės užsidegimo tikimybės, todėl įmonės negalėtų SM3 biokuro pigiai pirkti vasarą ir kaupti ateinančiai žiemai (tarp vasaros ir žiemos biokuro kainų skirtumas apie 1,5-2 kartus). Taip pat prastesnis peleningas kuras generuoja didesnius išmetimus į aplinką, kurių leistini dydžiai reglamentuojami Aplinkos ministerijos teisės aktais, todėl būtų nelogiška apmokestinti SM1 ir SM2 kuro deginimo metu susidarančius išmetimus, kurie yra faktiškai mažesni, o skatinti naudoti taršesnę kurą. Akivaizdu, kad priverstinis SM3 kuro deginimas nepritaikytuose katiluose ar kuro apmokestinimas **didintų šilumos kainas** daugelyje Lietuvos miestų. Pažymėtina, kad atliktos investicijos, pritaikant esamus katilus prastos kokybės biokuro deginimui, neatspirks ir didins bendrąsias sąnaudas, kadangi kainų skirtumai tarp SM2 ir SM3 biokuro rūšių yra labai maži.

Atkreiptinas dėmesys, kad LR Vyriausybės 2018 m. gruodžio 5 d. nutarimu Nr. 1210 patvirtintame Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos įgyvendinimo priemonių plane numatyta:

„8.1.6.1. Išlaikyti biokuro biržos konkurencingumą mažinant barjerus biokuro importui iš trečiųjų valstybių.

8.1.6.2. Sudaryti sąlygas naudotis biokuro birža kitose valstybėse.

8.1.6.3. Didinti kietojo biokuro kokybės reikalavimus atitinkančio prastesnės kokybės biokuro (SM3) prekybą biokuro biržoje teikiant paramą biokuro tiekėjams kirtimo liekanų ruošimo ir biokuro gamybos įrangai įsigyti. Didinti miško kirtimo liekanų ir smulkios nelikvidinės medienos panaudojimo biokuro gaminti apimtis.“

Asociacijos nuomone, jei šios aukščiau išvardintos priemonės būtų įgyvendintos iki 2020 m. pabaigos, kaip nurodyta Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos įgyvendinimo priemonių plane, SM3 biokuras taptų konkurencingesnis rinkoje ir jokių dirbtinų taršos apmokestinimo mechanizmų, kišantis į konkurencinę biokuro prekybos rinką, nereikėtų daryti.

Svarbu pažymėti ir tai, kad šilumos gamintojai konkuruoja tarpusavyje daugelyje Lietuvos miestų ir šilumą gamina pasirinkdami kurą ir technologijas, kurie lemia mažiausią t.y. konkurencingą bendrąją šilumos gamybos kainą. Konkurencinis spaudimas šilumos gamyboje dar padidės, kai Kaune ir Vilniuje, kurie sudaro apie pusę Lietuvos centralizuoto šilumos tiekimo sektoriaus, pradės veikti atliekų deginimo jėgainės.

Kitas realus kelias didinant SM3 kuro patrauklumą, galėtų būti tikslinis 2021-2027 metų ES paramos panaudojimas universalesnių biokuro katilų diegimui centralizuoto šilumos tiekimo sektoriuje, pakeičiant jau fiziškai ir morališkai susidėvėjusius seniausius biokuro katilus.

Prezidentas

dr. Valdas Lukoševičius